

Paul Blyweert, De Katholieke Vlaamse Meisjesbonden in Zuid-Brabant, in: “En het dorp zal duren...” Trimestrieel tijdschrift van het Heemkundig Genootschap “van witthem” Beersel, jg. 21, april-juni 2019, nr. 82, 103 pp.

Het 82ste nummer van “En het dorp zal duren...”, het trimestrieel tijdschrift van het Heemkundig Genootschap ‘van witthem’ te Beersel, is integraal gewijd aan de moeizame geschiedenis van de Katholieke Vlaamse Meisjesbonden in de Vlaamse regio bezuiden

Brussel na de Eerste Wereldoorlog. Afgezien van die in de stad Halle betrof het hier allemaal afdelingen in eerder kleine dorpen, onder andere Beersel, Dworp, Huizingen, Lot en Pamel. De katholieke Vlaamse meisjesbeweging bleef er achter bij de ontwikkeling in de rest van Vlaanderen, die tijdens het interbellum trouwens ook in haar geheel bescheiden bleef.

Het wantrouwen en de oppositie van de kerkelijke hiërarchie tegen de Vlaams(gezind)e inspiratie en de relatieve zelfstandigheid van deze kort vóór 1914 opgerichte jeugdbeweging, de concurrentie met de kajotsters van de VKAJ en andere katholieke sociale organisaties, evenals het feit dat er in dit destijds nog erg landelijke gebied niet veel meisjes verder studeerden, het publiek waarop men zich in eerste instantie richtte, maakte dat dit Vlaams voelende initiatief voor de vrouwelijke jeugd in die streek van bij het begin zo goed als een doodgeboren kind was en dat het historisch verhaal erover leest als een kroniek van een aangekondigde dood. Wat evenwel niet betekent dat de emanciperende activiteiten van de plaatselijke groepen – (praktische) cursussen, feestjes, vormings-, voorlees-, lieder- en gespreksavonden, het optekenen van oude volkswijsheden en dergelijke – zonder betekenis zouden zijn geweest (voor de emancipatie van de deelnemers), wel integendeel.

De auteur van deze brochure is de uit Lot afkomstige maar sinds bijna 60 jaar in Gent woonachtige psycholoog en pedagoog Paul Blyweert (°1937). Uit zijn zowel analytisch als encyclopedisch overzicht – uitvoerige citaten uit verslagboeken en lange opsommingen van namen van (bestuurs)leden – blijkt dat deze plaatselijke meisjesverenigingen in de eerste plaats sociaal, maatschappelijk en vooral religieus bewogen en bedrijvig waren, en dat ze pas daarnaast aandacht besteed-

den aan 'de Vlaamse zaak'. De conclusie van Blyweert aan het eind van zijn studie is kort en duidelijk: "Tegen 1930 is de Katholieke Vlaamse Meisjesbeweging in Zuid-West-Brabant uitgestorven en een noot in de geschiedenis. (...) Enkel 'Jeugd en deugd' van Huizingen hield stand als onafhankelijke studiekering tot 28 juli 1932. Dan viel ook daar definitief het doek."

Na een korte heropleving na de Eerste Wereldoorlog daalde overigens in heel Vlaanderen vanaf het midden van de jaren 1920 het ledenaantal van de Katholieke Vlaamse Meisjesbonden. "De daling kan toegeschreven worden aan de gevolgen van de binnen de beweging gerezen conflicten tussen enerzijds de in radicale (anti-Belgische en Groot-Nederlandse) zin geëvolueerde Landsbond van de meisjesbeweging en anderzijds de meerderheid van de bonden die nog grotendeels bleven vasthouden aan hun (apolitieke) vormingsideaal", zo noteert Blyweert terecht.

Maria Ceulemans (1898-1976) was tot haar huwelijk met de latere hoofdredacteur van de krant *De Standaard* en directeur van het Nationaal Instituut voor Radiomroep (NIR) Jan Boon (1898-1960), de voornaamste voortrekster van de Vlaams-Brabantse meisjesbonden bezuiden Brussel. De retorische vraag die Paul Blyweert in zijn publicatie stelde, namelijk "wat op de eerste plaats kwam, Vlaanderen of de kerk?", had zij ongeveer een eeuw voordien al beantwoord: "In principie gaat voor ons, onze moeder de H. Kerk voor alles".

"Het waren moedige meisjes die de plaatselijke bonden stichtten en ondanks alle wantrouwen en tegenwerking de toen weinig ontwikkelde dorpsmeisjes op een hoger geestelijk niveau wilden tillen om hen zo te vormen tot zelfbewuste katholieke en Vlaamse vrouwen", zo besluit de auteur met een licht romantiserend tintje.

NICO VAN CAMPENHOUT